

Ø-pas på ny ministers bord

Karen Ellemann overrækker den nye økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll et vigtigt pas

Afgående minister gav ny økonomi- og indenrigsminister et ø-pas i overdragelsesgave

Med en ny regering følger flere traditioner, som ikke må forpasses. En af dem er en overdragelsesseance i ministerierne, hvor den afgående minister siger 'tak for den tid der er gået' og byder den nye minister velkommen.

Med til denne tradition hører også, at der overrækkes gaver. Ikke nødvendigvis dyre gaver, men gaver, der har betydning

for og symboliserer det arbejde, som den nye minister nu skal i gang med.

Således foregik det også denne gang i Økonomi- og Indenrigsministeriet. Afgående minister Karen Ellemann holdt tale for den nye minister Simon Emil Ammitzbøll, og da det blev gavetid, startede hun med at give den nye minister et Danmarkskort – underforstået at nu måtte han jo ikke glemme, at han var minister for hele Danmark.

Dernæst trak hun et lille rødt pas op – og nej det handlede ikke om integration

og grænsekontrol – men derimod om øer! Karen Ellemann overrakte nemlig den nye minister et ø-pas med ordene „Her kommer noget ret vigtigt – det er nemlig ø-passet! Det er simpelt hen en oversigt over alle landets småøer“. Hun mente dermed at ministeren med dette pas kunne holde styr på alle øerne, når han nu skulle rundt i hele kongeriget!

Vi har selvfølgelig allerede inviteret Simon Emil Ammitzbøll på ø-tur – og i øvrigt synes vi, at det var et fint og rigtigt gavevalg – godt gået!

Nye samarbejdspartnere og flere penge til takstnedsættelser

Kommentar af Dorthe Winther

Mens jeg sidder her foran computeren og bakser med dette skriv, toner statsminister Lars Løkke Rasmussen frem på skærmen sammen med sin nye trekløver-regering og sine nye ministre.

22 ministre er det blevet til, flere nye ministerier og to nye ministre på områder, som er særdeles vigtige for småøerne. Simon Emil Ammitzbøll fra Liberal Alliance bliver økonomi- og indenrigsminister. Økonomi- og Indenrigsministeriet er vigtigt i ø-sammenhænge, fordi det er her, de kommunale bloktilskud udmøntes fra, og det er i dette ministerium at alt vedr. vores småø-færger hører til.

Brian Mikkelsen fra Det Konservative Folkeparti bliver ny erhvervsminister. I Erhvervsministeriet ligger mange af vores støtteordninger: Ø-støtte, LAG-midlerne ligesom vores driftsaftale og driftsstøtte administreres herfra.

Holder ø-sagen flyttedag?

Den nye regering har været under opsejling et stykke tid, og i den periode er der da også gået flere tanker gennem hovedet. Måske ikke så meget om hvem der nu bliver nye ministre for de områder, der er så vigtige for os på småøerne. Der er jo en generel konsensus i Folketinget om, at de små øer fortsat skal være levende helårssamfund, og vi har gennem tiderne haft et rigtigt godt samarbejde med skiftende ministre, der heldigvis gerne har taget imod invitationer om besøg på småøer. Derfor tror jeg bestemt også, at vi får et godt samarbejde med de to nye ministre og vil i vores velkomst til dem straks invitere dem på ø-besøg.

Overvejelserne har mere gået på hvilke ændringer, der nu sker i ministerierne. I forbindelse med sidste valg i juni 2015 skete der en del rokering i ministerierne. Ø-sagen blev flyttet fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, hvor vi havde været i 4 år – inden da lå ø-sagen i Indenrigsministeriet. Fra juni 2015 kom vi til at høre under Erhvervs- og Vækstministeriet.

Det er sikkert udmærket at få nye øjne på ø-sagen, men det er altså et stort problem, når nyttig viden og vigtige informationer går tabt i overleveringer fra et ministerium til et andet, pga. at der kommer nye embedsfolk på opgaverne,

og ministeriernes it-systemer ikke kan tale sammen. Efter sidste valg er der gået næsten et år, før tingene er faldet nogenlunde på plads, og for bl.a. ø-støtten har det betydet, at der har været tidsmæssige forskydninger i ansøgningsrunderne og en længere sagsbehandlingstid.

Derfor håber vi, at ø-sagen ikke denne gang skal holde flyttedag, men bliver liggende i de nuværende ministerier.

Finansloven afsætter flere penge til takstnedsættelser

Midt i november indgik Venstre, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti forlig om finansloven for 2017.

Under overskriften „Infrastruktur“ finder man følgende: *Billigere ø-færger: Der afsættes en ramme på 20 mio. kr. i 2017, 30 mio. kr. i 2018, 40 mio. kr. i 2019 og 40 mio. kr. i 2020 og frem til en gradvis nedsættelse af færgetaksterne til og fra øerne.*

Daværende social- og indenrigsminister Karen Ellemann udtalte, at „man bygger oven på den nuværende ordning fra august i år. I løbet af de næste år udvides de perioder, hvor det er muligt at give billigere færgebilletter, gradvist til at gælde hele året, bortset fra højsæsonen om sommeren“.

Det er rigtig godt, at „den blå betalingsring“ omkring øerne nu er på vej til at blive mindre, og man i forligspartierne bag finansloven har set, at nedsættelse af færgetaksterne er vigtig for øernes udvikling, både hvad angår turisme og bosætning.

Men når det er sagt, er det altså også vigtigt, at man, når man skal udmønte de ekstra midler, får set på fordelingsnøglen. Det overordnede indtryk er, at det nuværende tilskud til takstnedsættelser på småøerne er for småt, set i forhold til den angivne tilskudsperiode, som omfatter forår og efterår.

Ligeledes undrer vi os over fordelingen af tilskud. Det er svært at genkende bekendtgørelsens beskrivelse af beregningerne bag den endelige fordeling, som tager udgangspunkt i det såkaldte lande-vejsprincip.

Tilrettelæggelsen af takstnedsættelserne varierer meget: Nogle kommuner

har ud fra de tildelte midler valgt at fordele midlerne med en fast %sats på alle takstgrupper, nogle at gøre eksempelvis passagerer gratis og andre at gøre al transport gratis i en periode. Der har i al fald ikke været midler nok til at gennemføre „landevejsprincippet“ i hele den udmeldte periode.

Vi har derfor opfordret Udvalget for Landdistrikter og Øer til at få dokumenteret regnestykket bag fordelingstallene. Udvalget for Landdistrikter og Øer afholder en høring – formentlig i januar – om erfaringerne med takstnedsættelserne. Selve nedsættelsen af taksterne kræver en lovændring. Dette vil først ske efter nytår.

Ønsker til en kommende politik

I selve regeringsgrundlaget for den nye regering er der lagt op til mange forskellige indsatsområder, som selvfølgelig også på en eller anden måde berører småøerne, da vi jo også er en del af det danske rige. Men fra Sammenslutningen af Danske Småøer vil vi da gerne pege på yderligere et par områder, som set fra vores stol kunne være med til at sikre sammenhængskraften i vores samfund. Fuld indfasning af landevejsprincippet er selvfølgelig vigtig – men ved siden heraf er det mindst lige så vigtigt, at Folketinget påtager sig at være med til at sikre serviceniveauet for færgedriften i ø-kommunerne. Vi oplever i disse år, at økonomisk trængte kommuner skærer i antallet af færgeafgange. Det er rigtigt ærgerligt, når man ser på den betragtelige sum penge, som staten giver til kommunerne netop med henblik på at servicere småøerne med færger. Ligeledes oplever andre øer med meget få færgeafgange, at det er umuligt trods de øgede tilskud til serviceforbedringer til ø-kommunerne at få opgraderet færgedriften med flere afgange.

Der ud over er der strandbeskyttelseslinjen. Egentlig skulle man allerede midt i november have taget hul på førstebehandling af Naturbeskyttelsesloven. Dette er blevet udskudt, men vi håber da stadig, at man – om ikke i selve lovtæksten, så i lovens bemærkninger – indfører et afsnit, hvori det bliver præciseret, at tilfælgelser, givet til etablering af forskellige faciliteter i strandbeskyttelseslinjen på

småøer, ikke kan danne præcedens, men at der skal tages stilling fra sag til sag, så man på den måde kan give mulighed for dispensation, i tilfælde hvor kommune og lokalbefolkning er enige om lokale udviklingsinitiativer på småøerne.

Desuden bør den nye regering som noget af det første rulle besparelserne på de lokale aktionsgrupper tilbage. Netop disse midler er med til at understøtte udviklingen i landdistrikterne i almindelighed og på småøerne i særdeleshed.

Genåbning af telefonilaget

Et andet sted, hvor vi fra Ø-sammenslutningens side kunne tænke os at se et ø-politisk fingeraftryk, er på teleområdet.

Der har gennem længere tid været et bredt politisk ønske om at åbne telefonilaget, som er fra 1999. Energi-, forsynings- og klimaminister Lars Christian Lilleholt annoncerede på en nylig afholdt telekonference, at Regeringen snarest vil påbegynde arbejdet med en modernisering af telefonilaget.

Et kommende telefonilag vil komme til at bygge på de samme principper, som telefonilaget fra 1999 gør, nemlig at reguleringen skal være teknologineutral, og at udbygningen af mobil- og bredbåndsinfrastrukturen skal foregå på markedsvilkår.

Set fra småøernes side er det problematisk, at udbygningen af mobil- og bredbåndsinfrastrukturen fortsat skal foregå på markedsvilkår – for ændrer et

nyt telefonilag så overhovedet på vilkårene for os, der bor herude, hvor det ikke kan betale sig at udrulle bredbånd eller etablere mobildækning?

Ja, det gør det, hvis politikerne tør stille krav om dækning i hele landet. Som borgmester Thomas Adelskov, Odsherred Kommune, sagde på foromtalt telekonference, så holder kommunerne og staten sig jo ikke tilbage med at stille øgede krav til borgerne om, at de skal kunne kommunikere digitalt og klare det meste på nettet for at lette kommunernes og statens arbejde. Så hvis man i Folketinget mener, at man skal kunne arbejde, bo og leve i *hele Danmark*, så skal politikerne være modige og stille krav om dækning – også der hvor det ikke kan betale sig! Vi vil i hvert fald gøre vores for at holde politikerne fast på, at et nyt telefonilag skal fremtidssikre hele Danmark.

Bestyrelsen i arbejdstøjet...

Og lige netop meget af ovenstående var emner på årets repræsentantskabsmøde i Odense. Bestyrelsen er blevet pålagt at arbejde videre med bl.a. telemedicin, hjemmepleje, kystbeskyttelse, bredbånd og mobildækning. Vi fortsætter arbejdet, når bestyrelsen mødes til en længere arbejdsseance i januar.

Virksomhedsudvikling på småøerne

Projektet „De små øer – turistdestinationer med kvalitet. Forretningsudvikling og mersalg i turistbranchen på småøerne“,

som er blevet til i et samarbejde mellem Sammenslutningen af Danske Småøer og LAG Småøerne, afsluttedes med udgangen af november måned. 10 ø-turisme-virksomheder har været igennem et udviklings- og opkvalificeringsforløb. Den afsluttende rapport viser, at med tæt og konkret rådgivning og relevant netværksskabelse har virksomhederne kunnet øge omsætningen og beskæftigelsen.

Den afsluttende rapport kan ses på www.danske-smaaer.dk.

Her skal lyde en stor tak for indsatsen til øturismeambassadør Britta Leth, der har været projektmedarbejder, og som har gjort en betydelig forskel i arbejdet med ø-virksomhederne.

Og så er det snart jul...

og julefreden kan sænke sig på de små øer. På trods af at december måned er en travl tid, hvor der skal holdes liv i traditioner og fællesskaber, skal det også gerne være en tid med mulighed for stilhed og eftertanke og ønsker om, hvad 2017 kan bringe.

Jeg ønsker alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår. På gensyn i 2017.

DW

✱

Ø-nisser på spil ved Strynø Købmand

Generalforsamling 2017

Generalforsamling i Sammenslutningen af Danske Småøer afholdes på Avernakø i weekenden den 19.-21. maj 2017.

Sæt kryds i kalenderen!

Bliv støttemedlem af Sammenslutningen af Danske Småøer

Interesserer du dig for de danske øer? Så tegn et støttemedlemskab og modtag Ø-Posten på din adresse. Det koster blot 150,- kr. om året. Kontakt sekretariatet på sekretariatet@danske-smaaer.dk, hvis det har interesse! Du kan også tilmelde dig nyhedsbrevet fra De Danske Småøer og se flere ø-nyheder på www.danske-smaaer.dk.

De små øer – destinationer med kvalitet

Forretning og mersalg i turistbranchen på småøerne

Jeg har nu afsluttet 15 måneders spændende indsats og arbejde med forretningsudvikling, og jeg er stolt over det flotte resultat, som vi sammen har nået – det er ikke mindst virksomhedernes fortjeneste. Kun ved deres konstruktive tilgang til udvikling og parathed til at igangsætte nye tiltag, er det lykkedes at få så fine resultater. Turismen udgør et af de største udviklingspotentialer på de danske småøer, og arbejdet i dette projekt har vist, at det i den grad nytter at gøre en ekstra indsats.

Forretningsudvikling

Ti virksomheder blev udvalgt til at deltage i projektet. Konsulent Margrete Bak, Karlbak, og jeg har gennem rådgivnings- og udviklingssamtaler fået alle virksomheder til at udvikle sig. Virksomhederne har truffet nye og kloge beslutninger om fremtidig drift, og de har således øget omsætningen og beskæftigelsen, og der er store potentielle muligheder for yderligere forbedringer.

Virksomhederne har i evalueringen givet udtryk for stor tilfredshed med, at rådgivningen har været så specifik både i forhold til prioritering (hvad er vigtigst nu) og i forhold til virksomhedernes niveau (der er stor forskel på virksomhedernes viden og erfaring inden for turismen). Formulering af klare og motiverende mål og delmål, suppleret med konkrete metoder, aktiviteter og tiltag til at nå disse mål har gjort, at udviklingsforløbet er lykkedes.

Projektets resultater

Både virksomhederne og øerne har skabt flotte resultater – bl.a. kan nævnes:

- Udviklet nyt koncept for dagture til fem øer
- Etableret guidegruppe/-funktion på fem øer
- Virksomhederne har gennemført nye markedsføringstiltag
- Medieomtale i forskelligt omfang med massiv omtale af en virksomhed/ø
- Markedsføringsplan for 2017 er udarbejdet for den enkelte virksomhed
- Samarbejde på øerne imellem virksomhederne er optimeret
- Beboerforeninger/markedsføringsgrupper gennemfører salg af dagture
- Virksomhedsejerne har fået fokus på ledelse og selvledelse
- Virksomhedsejerne har fået fokus på planlægning, herunder store opgaver til 2017
- Virksomhedernes omsætning er øget – flere steder over 50%
- For virksomheder med overnatning er belægningsprocenten øget
- Virksomhedernes beskæftigelse er øget
- To virksomheder er på vej til egen fuldtidsbeskæftigelse
- Samarbejde om fælles brochure for Fejø, Femø og Askø-Lilleø er igangsat
- VisitFaaborg laver fælles brochure for de sydfynske øer
- Generationsskifte er planlagt i to virksomheder
- En virksomhed er klargjort til salg
- Fokus på samarbejde og vigtigheden heraf
- Værdi af professionelt netværk og ERFA-udveksling

Britta Leth

Ø-pas til det danske ørige

Som et forsøg er der i projektet lavet et ø-pas, hvor der i samarbejde med de større øer Bornholm, Samsø, Ærø, Fanø, Langeland og Læsø er dannet en ny destination: Det Danske Ørige med i alt 35 øer. Det nye samarbejde er etableret med Danske Færger A/S og Færgesekretariatet, og for første gang er de danske øer med færgaadgang præsenteret i en samlet folder: Ø-passet til det danske ørige. Ø-passet er trykt i 47.000 eksemplarer, og alle er revet væk af turisterne. Jo flere ø-pas, der trykkes og distribueres, jo større synergi vil det give: Når først ø-passet er udleveret til turisten, markedsfører det samtlige øer, og det har allerede vist en stor effekt i antal besøgende.

Virksomhederne i projektet melder alle tilbage, at ø-passet er et godt markedsføringsredskab, og enkelte har udtalt, at det er det bedste markedsføringstiltag, der er lavet for de danske småøer. Der kommer også nu meldinger tilbage fra virksomhederne og øerne om, at turisterne har besluttet sig for at besøge øen, fordi de har set øen i ø-passet – og så arbejder ø-passet jo lige netop, som det skal.

Sidste nyt: Ø-passet fortsætter i 2017

5 minutter i deadline fik vi på sekretariatet den glædelige nyhed, at Ø-sammenslutningen har modtaget midler fra Landdistriktpuljens Forsøgsmidler til at videreføre og udvikle Ø-passet i 2017.

Planen er at udgive ø-passet i et langt større oplag, herunder en tysk/engelsk version. Der er endvidere søgt midler til branding af ø-passet på såvel det danske som det tyske marked samt til en on-line version, der kan understøtte og udvide universet omkring turisternes ophold og oplevelser på de danske øer, så det danske ø-rige kan blive en endnu stærkere turistdestination.

Kompetenceudvikling

I projektet har der været afholdt seminar for alle interesserede virksomheder samt workshops for de ti udvalgte virksomheder. Tilførelse af ny viden, hands-on aktiviteter samt erfaringsudveksling giver den enkelte virksomhed rigtig megen inspiration til udvikling af sin virksomhed.

De herlige danske småøer, beboere og virksomheder

Jeg har været så glad for at arbejde med forretningsudvikling på de danske småøer, og jeg er imponeret over den flotte modtagelse, jeg har fået af virksomhedsejerne og beboerne på øerne. En stor tak for den fine modtagelse og jeres altid gode og konstruktive lytten til og handling på mine forslag. Konsulent Margrete Bak fra Karlbak har deltaget i rådgivningssamtalerne, og vi har haft et utroligt godt samarbejde.

I fællesskab kan vi løfte

Også en stor tak til styregruppen og bestyrelsen for Sammenslutningen af Danske Småøer, fordi I turde tro på ideen om ø-passet. Jeg håber, at der bliver mulighed for at søge nye midler til forretningsudvikling, idet omsætningen og beskæftigelsen på de danske småøer kan øges betydeligt for små midler. Også en stor tak til Lise og Aase på sekretariatet for et godt samarbejde.

Har du lyst til at læse mere om resultaterne fra projektet, er du velkommen til at klikke ind på:

www.danske-smaaoer.dk/de-sma-%C3%B8er-turistdestinationer-med-kvalitet

Se også inspiration til forretningsudvikling på:

www.danske-smaaoer.dk/virksomhedsudvikling

Britta Leth

Ø-turismeambassadør

Projektet er støttet med midler fra

Landdistriktspuljens Ø-støtte under Erhvervsstyrelsen samt af LAG Småøerne med midler fra EU og Erhvervsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer
i landdistrikterne

Naturfond vil gøre Mandø til et trækfugleparadis

Fugle i millionvis mellemlander hvert år på Mandø

Den danske Naturfond vil gennem en storstilet indsats forbedre forholdene for de millioner af trækfugle, der hvert år lægger vejen forbi Mandø i Vadehavet. Fonden vil opkøbe så meget som muligt af Mandøs jord og foretage en omfattende genopretning af naturen.

Projektet indebærer bl.a. at man vil lægge dele af Mandøs traditionelle landbrug om til mindre intensiv drift, ligesom man vil lade vandet stå højere på øen.

Der er i dag 34 fastboende på Mandø, og Naturfonden forsikrer, at omlægningen skal ske i tæt dialog med Mandøboerne, således at man fortsat har mulighed for at leve af landbrug på øen.

Flemming Nielsen, der er direktør i Den Danske Naturfond, siger: „Det er en frivillig proces, hvor vi taler med jordejerne om muligheden for at købe jord, sælge jord og bytte jord. På den måde håber vi på at få nogle arealer til rådighed, hvor vi kan lave bedre forhold for fuglene“.

„På Mandø er man overvejende positiv over for forslaget. Nogle lokale er dog skeptiske og nogle af de lodsejere, der ejer jord på Mandø men bor på fastlandet, er direkte imod. Derfor er den lokale forankring så vigtig“, siger Claus Christensen, der er formand for Mandø Fællesråd. „Man skal kunne leve på og af Mandø, og det er afgørende, at det er et projekt, som vi selv er en del af og tager ansvar for“.

Den Danske Naturfond har i første omgang afsat 20 mio. kr. til projektet, men det løber formentlig op i ca. 30 mio. kr., inden man er færdig, lyder vurderingen. Ud over Den Danske Naturfond deltager Esbjerg Kommune, Nationalpark Vadehavet, Naturstyrelsen og Sydvestjysk Udviklingsforum i projektet. Esbjerg Kommune bidrager med 2,8 mio. kr., mens Nationalpark Vadehavet putter 900.000 kr. i projektet.

dw

Ingen LAG uden samarbejde

Hos LAG Småøerne ser vi samarbejde som en nødvendig og fornuftig vej til bedre resultater – uanset om det handler om ø-turisme, bosætning eller sagsbehandling

LAG Småøerne har nu været i gang med arbejdet i to år. Vi har fordelt i alt ca. 6,7 mio. kr., og vi har været involveret i en række spændende projekter – og nye er på vej.

Vi har haft meget fokus på erhvervsudvikling og småøernes virksomheder: 40 pct. af vores penge er gået direkte til investeringer i private virksomheder. Til erhvervsudvikling (rådgivning, netværk, markedsføring osv.) har vi brugt 30 pct. af vores budget. Dertil kommer vores investeringer i fx havnefaciliteter, som også kommer erhvervslivet til gode. Med disse tilskud anerkender vi vigtigheden af et aktivt erhvervsliv og af øboere, der tager et privat initiativ og sætter ting i gang på den måde.

Ved siden af det private erhvervsliv eksisterer på øerne et mere fællesejet erhverv. Det er fx de selvejende havne, de foreningsejede købmænd og besøgs- og turistcentre som Øhavets Natur- og Smakkecenter og Lyø Kultur- og Besøgscenter. Vi ved, at dette er vigtige institutioner, og at mange bestyrelsesmedlemmer og andre aktive øboere på den måde yder et stort, ulønnet arbejde til gavn for øerne. Derfor vil vi gerne støtte disse „folkeejede“ virksomheder og være med til, at de kan udvikle sig og modstå de udfordringer, de udsættes for.

Turisme og bosætning

Vi ved godt, at LAG har ry for at være et besværligt system, og at Erhvervsstyrelsen (som er vores samarbejdspartner, når det gælder sagsbehandling, jura, kontrol og udbetalinger) stiller store krav til regnskab, dokumentation osv. Men når det er sagt, så mener vi også, at vi får meget ud af pengene. Vi er stolte af de ting, vi er med til at sætte i gang på småøerne. Og mange af dem var ikke blevet til noget uden LAG-tilskud. Og husk, at LAG-pengene er de eneste offentlige penge, der kan bruges som tilskud til anlægsinvesteringer i små, private virksomheder.

Vi er også glade for, at vi kan være med i et ø-samarbejde, hvor vi udvikler og styrker vores ø-virksomheder og sætter nye skibe i søen. Vi samarbejder tæt med Sammenslutningen af Danske

Småøer, men også kommuner og tvær-kommunale organisationer (som fx det sydfynske Naturturisme) har vi et samarbejde med.

Sammen med ø-sammenslutningen har vi i fællesskab i 2015 og 2016 drevet det store turismeprojekt, hvor Britta Leth har været ansat, og som netop er ved at blive afsluttet. Projektet hedder *De små øer – destinationer med kvalitet. Forretningsudvikling og mersalg i turistbranchen på småøerne*, og det er også i det projekt, at det nye ø-pas er udviklet.

For at få mere fokus på bosætningsarbejdet har vi for nylig inviteret ø-sammenslutningen til at være med til at forberede en indsats, hvor vi henvender os til potentielle tilflyttere og skaber opmærksomhed om ø-livets kvaliteter. Vi forestiller os, at vi gør et grundigt forarbejde – for at finde de rigtige metoder og for at lære af erfaringer fra småøerne og fra andre steder i landet, hvor man arbejder aktivt med bosætning. Forhåbentlig kan vi så om et års tid puste nyt liv i bosætningsarbejdet med nye spændene vinkler.

Nye opgaver i 2017

Allerede i det kommende år (2017) skal vi sammen med det nystiftede Fur Udviklingsråd arbejde med bosætning, generationsskifte og iværksættere. Det er udviklingsrådet, der har fået ideen til projektet *Kreativt entreprenørskab på Fur - KEFUR*. Vi har givet et tilskud, men vi er også gået ind i et tæt samarbejde med Fur Udviklingsråd: Et af vores bestyrelsesmedlemmer får plads i projektets styregruppe, og vores koordinator er sparringspartner for projektlederen og de konsulenter, der skal hjælpe til i projektet. Ideen er at henvende sig målrettet til unge, kreative iværksættere, der leder efter et sted at bosætte sig og etablere virksomhed. De bliver bl.a. inviteret til Fur, hvor de kan deltage i en 'iværksætter-camp', og de bliver tilbudt hjælp til deres virksomhed og støtte fra et mentorkorps. Projektet skal også indsamle og evaluere resultaterne fra bosætningsindsatsen på Fur – og formidle

LAG
LOKALE
AKTIONS
GRUPPER

ideerne og erfaringerne til andre øer og lokalsamfund.

Hvis vi afslutningsvis skal nævne nogle af de andre (samarbejds-)opgaver, der venter os i 2017, så kan det være:

- et tættere samarbejde med de ø-virksomheder, vi giver investeringstilskud – bl.a. via et mentorkorps.
- etablere et samarbejde med Business Region Midt Vest – om fødevarer virksomheder på Fur og Venø.
- undersøge om der er basis for et samarbejde om udvikling af havnene på 3-6 småøer.

Uanset som vores samarbejdspartner er en lille ø-virksomhed, der får et investeringstilskud på 90.000 kr., eller det er ø-sammenslutningen, Småøernes Fødevarer-netværk, en beboerforening, en kommune, andre LAG'er eller Erhvervsstyrelsen, så er det vore mål, at vi bliver oplevet som en imødekomende og seriøs partner – der har fokus på fremdrift, løsninger og samarbejde.

Søren Noes (formand) og Morten Priesholm (koordinator)

LAG-fokus

Næste ansøgningsfrist

LAG Småøerne har næste ansøgningsfrist 9. marts 2017. Det gælder for både LAG-ansøgninger og FLAG-ansøgninger. Vores tilskud kommer fra landdistriktsprogrammet (LAG) og hav- og fiskeri-udviklingsprogrammet (FLAG). FLAG-midlerne kan anvendes til projekter på 11 småøer: Agersø, Anholt, Birkholm, Fur, Hjortø, Omø, Orø, Sejerø, Strynø, Venø og Årø.

For at få en foreløbig vurdering af projektideen er det altid en god idé at kontakte vores koordinator, Morten Priesholm, i god tid inden man sender en ansøgning. Han kan både vejlede i reglerne og være med til at vurdere og diskutere projektets idé og indhold. Morten kan kontaktes på tlf. 22 32 84 93 og mp@lag-smaaoerne.dk.

Læs mere om muligheder og regler på www.lag-smaaoerne.dk

LAG Småøernes tilsagn om tilskud i 2016

I 2016 har LAG Småøerne fordelt 3,85 mio. kr. til projekter på småøerne. Heraf kommer 1 mio. kr. fra fiskeri- og havudviklingsprogrammet ([med blå tekst i tabellen](#)). De øvrige fra landdistriktsprogrammet. Projekterne får det endelige tilsagn fra Erhvervsstyrelsen, som også står for kontrol, udbetaling m.m.

LAG Småøernes indsatsområder/ Projektholdere	Projekttitler	Tilsagnsbeløb ¹⁾
Erhvervsudvikling		
Norddjurs Kommune	Anholt Erhvervsliv – handlingsorienteret udviklingsforløb	175.000
Skiveegnens Erhvervs- og Turistcenter	Turismeudvikling på Fur – Samarbejde og synlighed	99.887
Småøernes Fødevarenetværk	Kystens Vilde Råvarer (innovation, nye kompetencer og events)	290.000
Kalundborg Kommune	Kultur- og Naturformidling på Sejerø og Nekselø	378.000*)
Business Region Midt Vest ²⁾	Midt- og vestjysk fødevarer samarbejde	50.000*)
Investerings-tilskud (virksomheder)		
SeaCamper ApS v. Kim Kølerfeldt	SeaCamper.dk	250.000
Lone Struwe Boisen	Aarø – ferie og kunsthåndværk	69.500
Carsten Jørgensen	Etablering af relevante boligtilbud på Endelave	180.196
FUR Ø GAARDBUTIK v/Lisbeth Klode	Etablering af Fur Moler Care by Lisbeth Klode	99.000
Mandø Brugsforening	Ny Økonomisk Køledisk	62.050
Endelave ApS	Projekt energioptimering af Endelave Kro	50.000
Vestergård Mølleri v. Ingrid Bærentsen	Vestergård Mølleri på Hjarnø	54.800
Omø Superfisk A.m.b.a	Ny truck til Omø Superfisk A.m.b.a	108.022
Venø Køletransport ApS	Venø Køletransport: distribution af østers og andre lokale fødevarer	94.950
Venøsund Fisk og Skaldyr Aps	Forbedring af vandindtag til østers- og fiskeopdræt samt østersrensning	399.000
Agersø Kro Gastronomi & Logi	Røgeri og andre turismeaktiviteter på Agersø havn	96.000
Liv og Mad ApS	Levende havnemiljø på Orø Havn	134.700
I/S Anholt Vandsport	Anholt Vandsport	65.000
Havnefaciliteter (som fremmer erhverv)		
Agersø Havn	Opgradering og udvidelse af Agersø havnepromenade samt bro 5	99.633
KØLEHUSFORENINGEN	Forbedrede faciliteter til fiskerierhverv og turisme på Sejerø havn	94.516
Ø-projekter ³⁾		
Foreningen Orø Toiletlaug	Ny toiletvogn til kultur- og turisme-events på Orø	71.875
Foreningen Lyø Kultur- og Besøgscenter	Lyø Kultur- og Besøgscenter – Pavillon til gavn for turister og beboere	66.550
Foreningen ORØTOGET	ORØ-toget	255.000
Avernakø Bådehavn	Avernakø Havn som ankomstdestination	275.000
Bosætning		
Fur Udviklingsråd	Kreativt entreprenørskab på Fur - KEFUR	321.587

*) Projektet har pr. 01.12.2016 ikke fået endelig tilsagn fra Erhvervsstyrelsen

1) Tilsagnet fra Erhvervsstyrelsen er altid en procent af de tilskudsberettigede udgifter, og tilskuddet beregnes ved projektets afslutning.

Tilsagnsbeløbet er her beregnet ud fra de budgetterede udgifter på ansøgningstidspunktet

2) Projektets samlede omkostninger er 1,7 mio. kr., og 5 LAG'er giver et samlet tilskud på 850.000 kr.

3) Lokale projekter med udgangspunkt i samarbejde og lokal forankring

Vores projektkoordinator Morten Priesholm kan træffes på tlf. 22 32 84 93 og mp@lag-smaaoerne.dk. LAG Småøernes formand er Søren Noes, Hjarnø, og han har tlf. 41 41 55 98 og mail formand@lag-smaaoerne.dk. Vores hjemmeside findes på www.lag-smaaoerne.dk. Her kan man læse om LAG-tilskud og om andre tilskudspuljer. Vi bringer også nyheder om relevante ø-aktiviteter.

Ø-støtten

På årets repræsentantskabsmøde blev landdistriktspuljens ø-støtte gennemgået af Lea Mikkelsen og Rasmus Hee Hastrup fra Erhvervsstyrelsens kontor for landdistriktsudvikling.

Ø-støttens formål er på småøerne at fremme gode levevilkår og erhvervsudvikling, bidrage til at etablere/udvide produktions- og erhvervsvirksomheder, støtte købmænd, turismetiltag og kulturelle projekter samt projekter på tværs af øerne, f.eks. fødevarerenetværk.

Kommuner kan også søge til projekter i samarbejde med øerne – dog kan kommunale opgaver ikke få tilskud. F.eks. kan drift og vedligehold ikke støttes. Men nye tiltag så som udvikling og forskønnelse kan støttes.

I ø-støtten, der består af rene nationale midler, uddeles der ca. 5 mio. kr. årligt fordelt på to ansøgningsrunder.

Erhvervsstyrelsen opfordrer til, at man fortæller om sit projekt bagefter og videregive erfaringer – f.eks. her i Ø-posten!

Den gode ansøgning

Det er vigtigt, at man laver en fyldestgørende beskrivelse af projektet. Skab om muligt en fortælling og en ramme om projektet. Skriv gerne i punktform. Husk også:

- Et budget, der hænger sammen med projektets aktiviteter.
- Ansøgers kvalifikationer for at gennemføre projektet.
- Samarbejdserklæringer/-aftaler eller interessetilkendegivelser, der kan vise en lokal forankring.

Tilskud eller lån?

Der ydes enten tilskud eller lån under ø-støtten, og det enkelte tilsagn vurderes i forhold til lån/tilskud. Hvis det vurderes, at ansøger kan profitere personligt på støtten, ydes der lån. Det sker ofte til private erhvervsdrivende (samt til foreninger, hvor overskuddet fx tilfalder bestyrelsen).

Lån betales forud og tildeles som 10-årige rentefrie lån, hvor de første 3 år er afdragsfrie.

Modtagere af tilsagn i både første og anden runde ses på side 9.

Ansøgningsfrister for 2017 vil blive udmeldt på www.livogland.dk

Is

Hvad skal du være, når du bliver øbo?

Her følger en liste over ledige stillinger på småøerne, som vi har kendskab til.

Stilling	Se mere her	kontakt
Forpagter i Endelave Lægeurtehave	www.endelave-laegeurtehave.dk	Sanne Gyde: tlf. 51 37 33 93, sannegyde@gmail.com
Elev pr. 1.7.2017, malkekøer, hos Bjerggaard, Barsø	www.barsoelandbrug.dk FB: Bjerggaard Barsø Landbrug	Helle Kreiberg Svennesen: tlf. 22 35 91 16, soren.svennesen@privat.dk
Forpagter til Havnehuset på Venø	www.venoe.dk og www.venohavn.dk	Dennis Borbjerggaard: tlf.: 61 13 14 07 borbjerggaard@mail.dk
Forpagter til Restaurant Omø-Perlen	www.omoe-perlen.dk	Kurt Riishøj: tlf. 21 46 77 57 info@kurt-riishoj.dk
Forretningsudvikling i Den Helbredende Have, Fejø. NB: ulønnet invitation til partnerskab!	www.helbredendehave.dk	Anne Moloney moloney@fejoe.dk / Lene Støvring: lstoevring@hotmail.com
Campingpladsejer på Årø	www.aaro-camping.dk	Jan Sejersén, tlf. 74 58 44 82 / 52 24 44 82, mail: aaro@aaro-camping.dk

**Øhhø, findes der
nisser på småøerne?
Ja! På Strynø
byder to øhønisser
velkommen på
Brovejen**

Landdistriktspuljens Ø-støtte, første runde 2016

Projektitel	Ansøger	Ø	Tilsagn, tilskud	Tilsagn, lån
Strandoplevelser på Drejø	Drejø Ungdomsforening	Drejø	kr. 80.000	–
Etablering af køkkenfaciliteter i eksisterende café i Tunø Købmandsgaard	Tunø-Fonden	Tunø	kr. 198.000	–
Kreativt entreprenørskab på Fur. Bosætning, iværksætteri og erhvervsudvikling (KEFUR)	Fur Udviklingsråd	Fur	kr. 272.813	–
Udvidelse af Aarø Bryg	Aarø Bryg	Aarø	–	kr. 355.000
Styrket profilering af småøerne og afsætning af Ø-specialiteter	Småøernes Fødevarenetværk	Aarø	kr. 300.000	–
Avernakø Havn som ankomstdestination	F.D.S.I Avernakø Bådehavn	Avernakø	kr. 150.000	–
Pavillion til gavn for turister og beboere	Lyø Kultur- og Besøgscenter	Lyø	kr. 92.750	–
Bankgaranti og varelager til Strynø Købmand	Strynø Købmand	Strynø	–	kr. 300.000
Kulturarv og Forretningsudvikling hos Agersø Storebælts Værft	Agersø Storebælts Værft	Agersø	kr. 80.000	–
Opgradering af og udvidelse af Agersø havnepromenade samt bro 5	Den selvejende institution Fonden for Agersø Lystbådehavn	Agersø	kr. 342.589	–
Færdiggørelse af renoveringsprojekt og anskaffelse af nye borde og stole til forsamlings salen	Borgerforeningen Orø Forsamlingshus	Orø	kr. 107.704	–
I alt			kr. 1.623.856	kr. 655.000

Landdistriktspuljens Ø-støtte, anden runde 2016

Projektitel	Ansøger	Ø	Tilsagn, tilskud	Tilsagn, Lån
Ny vogn til turisttransport på Baagø	Baagø Beboerforening	Baagø	kr. 114.075	
Vestergård Mølleri på Hjarnø	Vestergård Mølleri	Hjarnø		kr. 82.000
Projekt Orø-Toget	Foreningen Orø-Toget	Orø	kr. 255.000	
Støtte til køb af festtelt	Lyø Beboerforening	Lyø	kr. 110.788	
Forbedrede faciliteter til fiskerierhverv og turisme på Sejerø Havn	Sejerø Kølehusforening	Sejerø	kr. 98.735	
Natur-og kulturformidling på Sejerø og Nekselø	Kalundborg Kommune, Kultur og Fritid	Sejerø og Nekselø	kr. 125.000	
Mandøekskursioner og turistsejls med Vadehavsbåden Martha	Foreningen Skøgum	Mandø	kr. 359.688	
Renovering af Cafeen	Cafe Ved Vejen	Anholt		kr. 120.000
Facaderenovering, energiforbedring og akustikregulering	Aarø Forsamlingshus	Aarø	kr. 340.000	
Udvikling af „Øhop Sydfyn“	Svendborg Havn-, Færge og Sundfart	Det Sydfynske Øhav	kr. 604.000	
Indendørs café	Gl. Elmegaard Museumsfond	Drejø	kr. 15.000	
Nyt Energivenligt Varmeanlæg til Avernakø Forsamlingshus	Avernakø Forsamlingshus	Avernakø	kr. 96.850	
Ældreboliger på Tunø	Tunø Fonden	Tunø	kr. 300.000	
I alt			kr. 2.419.136	kr. 202.000

Repræsentantskabsmødets 'ø-runde'

Ø-runden giver et indblik i hvad, der er sket det sidste års tid, og gode idéer bringes videre fra ø til ø. Her følger et kort resumé fra de 20 øer, der var tilstede.

Årets Ø-runde

Lyø – repræsenteret ved Erik og Christel Nielsen

Beboerforeningen arrangerer rensning af strandene og øen. Havnen klargøres, bl.a. skal luftslinger op og repareres. Skt. Hans afholdt på regnvejsaften m. grillpølser og øl. Spis og syng sammen på Damgården, fælles nytårsmiddag på cafeen.

Ø-lympiade m. ca. 100 deltagere, afsluttedes m. spisning lørdag aften til temaet 'julefrokost'.

Besøg af folkettinget m. følge fra kommunen m.fl.
Café Højen er sat til salg. Ugeavisen Fåborg gav gratis færge, måtte lave en ekstra tur – kæmpesucces.

Lyø gamle skole lavet til besøgs- og kulturcenter. Forpagter af cafeen opsigde lejemålet lige før sæsonstart, men en ung mand, m. bedstemor på Lyø, lejede cafeen sammen m. 3 kammerater. Fik en pizzaovn sat op ude i gården og så var der ellers knald på. Lyø Kro er blevet solgt til en amerikaner, men der bliver vist ikke kro der.

Rigtig mange turister i år, især efter sommerferien da færgetaksten blev sat ned. 'Kys frøen' har været godt besøgt.

Nekselø – repræsenteret ved Jytte Heglund

Nekselø er en fredelig lille perle. Vi holder vejdag langfredag. Klipper træer.

Hus til passagerly på havnen er en succes!
Vævere interesser sig for øen og holder weekend: Væver og fremviser, i år i fire weekender.

Ikke fastboende, der ejer store områder, har indhegnet store dele af øen til køer og evt. får.

Omø – repræsenteret ved Svend Erik Hansen og Ole Odsgaard

Færgeproblematikken fyldt meget: Kommunen vil spare ca. 1,5 mio. kr. på færgerne til Omø og Agersø. 1.9. indførtes trekantsejls mellem Stignæs, Agersø og Omø midt på dagen med én færge. Faldt sammen m. takstnedsættelser – det betød, at der blev indsat ekstraferger i weekenderne. Svært at se hvad der er sparet, da der samtidig er investeret i en 12 prs. motorbåd til et ukendt millionbeløb.

Besøg af DRs Madmagasin der indførte „kødløs Ø“. Omøs mandlige aftenskolehold i finere madlavning lavede lækre vegetarretter m. Adam Aamann til 80 øboere, det blev rost af de fleste.

Omø-dag i juli m. besøg af hjemmeværnskutter, gratis hestevognskørsel, kræmmermarked, Omø mesterskab i hesteskokast, indvielse af nyrestaureret lystbådehavn og servicebygning. Mange mennesker til øen denne dag, færgen fuldt belagt, men rigtig mange kørte forgæves til Stignæs, ærgerligt for både dem og os.

Omø kulturday 6. gang sidst i juli: 3 dages arrangement m. aktiviteter, foredrag, musik, madlavning, skattejagt, musik.
Skole på Omø m. 7 elever, julespil og skolekomedie. Nyt lærerpar ansat pr. 1. aug. Lystbådehavnen ca. 4100 besøg. I år 3 spisesteder: Café Loen, Restaurant Omø Perlen og grill på havnen. Restauratørpladsen på Omø Perlen er ledig.

inde' 2016

Orø – repræsenteret ved Erik Fuchs

God udvikling på Orø: Befolkningstallet, tilflytning af unge familier og elevtallet i skolen er stigende. 40 elever i skolen pt., heraf 9 i børnehaveklassen – Rekord-antal!

Stor stigning i besøgstallet til øen, især efter færgetilskuddet startede. Øster færge nedsatte priserne m. 80% i 3 måneder, fra 1. sep. Men allerede 1½ måned efter var tilskuddet opbrugt. Orø-Holbæk ruten har kun nedsat priserne m. 20%, det skyldes tilskuddets størrelse.

Arrangementer: Juletræs-tændning, juleoptog, julemarked, fastelavns-optog, tøndeslagning, 2 fiskekonkurrencer, Åben-Ø-dag, havnefest, vikingetræf, Brugsens fødselsdag, MC – Træf, Orø-Løbet. Orø Lokalforum, bindeleddet mellem Holbæk Kommune og Orø, bliver muligvis nedlagt og funktionen overgår til en selvstændig forening eller funktionen overtages af Orø Beboerforening.

Forhandles m. Fibia om at lave fibernet på Orø, aftalen er godkendt for 2/3 af Øen.

Vi har fået ny læge på øen, desværre kun 2 dage om ugen. Vi forsøger at få det udvidet.

Sejerø – repræsenteret ved Lone og Poul-Gerhardt Nielsen

Beboerforeningen, udviklingsforum og ø-udvalget arbejder i 4 grupper: Færge, infrastruktur, bosætning, havn. Pt. skaffes penge til projekt til renovering af havneområdet, vi har fået Ø-støttepenge til forprojekt. Omfatter nyt spisested, minikøbmænd, forbedring af sejlerhuset m. bedre baderum, udekøkken, grillhytte, badebroer, sauna til vinterbaderne, beplantning, 3 små huse til øbutik, div. behandling, vaskeri m.m.

Færgen skal have nyt bookingssystem, testpersoner på systemet gav mange opdateringer.

Ny minigolfbane m. haveskak, petanque, mikado, andre spil. God kiosk m. godt udvalg og smørrebrød ud af huset. Sejerø Runden i år m. 300 løbere. Åben-Ø-Dag m. 250 personer (= hvad færge og ø kan bære at servicere).

Højskolen holdt arrangement i sommer. Venter på svar fra kommune vedr. lejrskolen.

Beboerforening og Udviklingsforum deltog i Kalundborgmessen. Husbådene lejes pænt ud.

Afholdt fastelavn, honning/jordbærdag, Skt. Hans, kagens dag, påskemarked, julemarked, sommerfest. Dagligt i juli: hestevognskørsel, guidede ture, fugletur, besøg i fyret, havnemarked, aktiviteter i kulturhuset, udstillinger. Jazz og foredrag m. Gitta Nørby og Svend Skipper, Cirkus, Sejerøaften m. fuldsager og Sejerø-musikanterne – m. god tilslutning til alle arrangementer. Lægen har sagt op pga. uenighed om fridage, så vi har siden 1. juni levet m. forskellige afløbere. Ny læge ansat, men ikke i weekenderne, kun weekenddækning i ferier og spidsbelastningstider.

Nyt vandværk bygges (4 gl. vandværker slået sammen nu og styres af Kalundborg Forsyning).

Fibernet graves ned, men ikke alle kan få, der arbejdes på løsning.

Strynø – repræsenteret ved Kjeld Tønder, Hanne Kodahl Nielsen og Søren Ramshøj

Nye cykler, 20 kr. pr. dag, udlejet 1750 gange, indtægt pt. på over 39.000 kr. Skal dække vedligehold. De ses overalt på øen. Øhavets Smakke- og Naturcenter fået ny udstilling, nyt koncept.

Strynø Løbeevent med 126 løbere til 2 km, 7,7 km, 17,4 km, 42,2 km.

Fortsættes på side 12

Fortsat fra side 11.

Nyt forpagterpar til købmanden startet 1. sep.

Dronningen besøgte øen: Hun kom m. færgen, så Smakkecenterets udstilling, hvor børn deltog i fremvisningen, skolen, hvor erhvervsdrivende og foreninger var repræsenteret, derpå frokost på det gamle mejeri.

Gratis færge i efterårsferien gav mange gæster trods dårligt vejr. Mejeriet meldte om gæster som på en travl sommerdag. Der er pt. tilflytning af børnefamilier, der er solgt 5-6 ejendomme i år.

Kommunen indfører ny færgeplan, hvor aftenfærgen rykkes fra 19.15 til 18.45.

Tunø – repræsenteret ved Hanne Tromborg Thaysen

Ønske om flere færgeafgange og ny sejlplan m. 2 dgl. afgange året rundt. De ekstra § 20 midler er sat af til værftsophold eller til at forhindre yderligere forringelse af færgefarten.

50% nedsættelse på normaltaksterne fra 8.8. til 30.11. er stor succes, september viste 40% stigning i passagerer. Vi ønsker at udvide takstnedsættelserne til hele vinterhalvåret. Tunø som bilfri ø skal tages seriøst, der er mange biler her nu.

Ø-pas har været en stor succes.

Mulighed for postnr. 8799 Tunø vækker stor begejstring.

Ny Tunø portal: www.tunoe.dk er en fælles paraply-plattform. Der er mangel på arbejdskraft. Nu nyansat rengøring på havn, pedel på skole og Ølykkecenter. Måske 2 nye tilflyttere, men mangel på boliger.

Der skal være politisk stormøde 8. nov. m. folketingspolitikere, kommunefolk mv.

Der er fællesmøder m. kommunen m. fast dagsorden 2-4 gange årligt.

Skolen fungerer fint m. børnehaven. Dog kun 3+2 elever. 6 undervises hjemme.

Odder Erhvervsforenings iværksætterpris 2016 gik til Tunø Købmandsgård: Startet mikrobryggeri og ciderproduktion, planer om vinproduktion.

Iværksætterpris til Tunø Købmandshandel

Tunø har kogræsserforening m. 30 andelshavere: 4 kvier, slagtet i weekenden.

Grundlovsfest ved gadekæret, fællesspisninger, efterårsudflugt til Århus Havn, Den Gamle By mv.

Venø – repræsenteret ved Aase Askanus og Irma Bjerre-Pedersen

Befolkningstallet på ca. 200, heraf 25 i alderen 0 – 15 år. 9 nye beboere siden 1.6. Vi har for tiden 4 helårshuse, 5 sommerhuse til salg.

Igen i år med på „Ferie for Alle“ i Herning i samarbejde m. Struerregnsens Turistforening.

Venø-turisme version 2 afsluttet, har bl.a. resulteret i fornyet omfattende markedsføringsmateriale, herunder en Venø-app. Guide-kursus i samarbejde m. Struer Kommune [se andet steds i bladet]. Venøboen fik i maj Struerregnsens Turistforenings turismepris samt en check på 5.000 kr.

Venø Natur og Fritid, 2020: omfatter renovering af de to sommerlejre og opførelse af Venøårnet. Ansøgning sendt til

RealDania. Afholdt 6 fortælleaftner, hvor fem venøboere og en enkelt udefra har givet deres bidrag til Venøs historie. En succes, som vi følger op på.

Regnfuld sommer har givet en sløj turistsæson. Nedsættelsen af færgetaksten i september og oktober har ikke givet flere turister.

Venø Havnehus fik i april ny forpagter, som har stopper igen m. udgangen af oktober.

Venø Efterskole har i år 78 elever. Halbyggeriet starter forhåbentligt i 2017. Multihal til efterskolen og venøboerne. Pt. søges fondsmidler. Efterskolen nomineret til årets Landsbypris, blev nr. 2.

Generalforsamlingen i SaDS var en stor oplevelse, der tog en del kræfter både inden, under og efter arrangementet.

Samarbejdet m. Venø Færgefart og Struer Kommune er fortsat konstruktivt.

Venøfærgen vil gå over til hybriddrift inden for en tidsramme på 5-7 år, første fase er igangsat.

Aarø – repræsenteret ved Connie Hansen

Færge har pr. 31.10.16 sejlet 75.614 personer og 24.921 biler over, en fremgang på hhv. 6,3 og 6,6%.

I aug.-okt. (prisen kun en 20'er, cykler gratis), en stigning på 16,9%.

Lystbådehavnen fremgang på 35,8%.

Ny cykelsti fra Haderslev til Aarøsund gav cykelturister på Aarø. Mange lystfiskere på Aarø efter et fragtskib vedrede et havdambrug m. ørreder ml. Assens og Aarø.

Megen aktivitet på øen som trækker turisterne til:

Maj: Nye Aarø Vingård åbnede, har næsten udsolgt af sidste års høst. Udlejer også køller og bolde til Parkgolf: i år fordoblet antallet af spillere. Friluftsgudstjeneste 2. pinsedag ved Aarø Fyr for alle sogne i Haderslev Domprovsti. På en blæsende dag deltog over 500 i gudstjenesten.

Juni: Grundlovsfest startede m. gudstjeneste. Talere Henning Hyllested, Folketinget, og tidl. Borgmester Jens Chr. Gjesing. Underholdning: Vojens Brass Band. Færgen sejlede 1468 gratis over. Ca. 150 deltog i Skt. Hans bål på havnen.

Juli: Sommerhavnefest. På Aarø camping traditionel irsk/skotsk festival m. rekordomsætning og i aug. Harley Davidson træf for 2. gang m. over 200 motorcykler (gentages igen næste år).

Sept.: Servietfoldelugets arrangement på havnen m. Søren Gericke: mad m. alle de produkter, urter osv. som findes på Aarø, selvfølgelig m. Aarø vin til. Trak mange gæster til, der betalte for en rigtig god middag. For 3. gang Aarø Naturløb m. over 200 løbere i 4 forskellige discipliner.

Okt.: Ø-rejse for 5. gang: bustur til Amsterdam og omegn m. 54 øboere.

Nov.: Alternativt Julemarked for 7. gang.

Til vinter arr. beboerforeningen 3 gange fællesspisning og Eisbein-spisning til gavn for legepladsen og Aarøhus.

Befolkningstal faldet til 150. 3 ubeboede huse til salg.

Campingpladsen sat til salg.

Møde i juni m. Haderslev Kommune og alle 29 landdistrikter

om borgerbudgettering. Kommunen gav hvert landdistrikt 52.000 kr. Stor beboerindflydelse: På Aarø afholdt et idémøde og på senere møde stemtes om forslagene. Resultatet blev 35.000 til vores forsamlingshus (maling og nye vinduer), 17.000 kr. til selvforsyningsallé m. frugttræer til gavn for både turister og fastboende.

Agersø – repræsenteret ved Jytte Bjergvang

11 nye øboere på Agersø.

God sæson for købmanden, men sommeren fik en brat ende da sejlplanen blev beskåret pr. 1.9. – samtidig m. at taksterne blev nedsat. Vintersejlplan m. gevaldigt hul midt på dagen, hvor der kun sejles m. én færge til begge øer. Har bedt om aktindsigt i forhold til færgeøkonomien.

2 møder m. turisme-ambassadør Britta Leth resulteret i nedsættelse af en markedsføringsgruppe m. repræsentanter fra kro, naturcenter, købmand og beboerforeningen m. samarbejde og samordning af vores turismetilbud som formål. Opfølgning på møderne påhviler beboerforeningen.

Pt. 5 helårshuse og 2 andelsboliger til salg. Øen Egholm [Agersøs nordspids] er solgt.

Naturcenter i de gamle skolebygninger officielt indviet d. 19. marts m. musik af Skælskør Marinegarde, borgmester Steen Knuth klippede „snoren“ af pilekviste. En hel del weekendophold, adskillige dagsarrangementer og møder, bookingen i 2017 er begyndt. Krav fra Friluftsrådet (tilskudsgiver) om „et grønt forsamlingshus“ er opfyldt ved at indrette „madpakkehuset“ i den tidligere garagebygning m. borde og bænke. Udstilling om øens flora og fauna samt 5 store sheltere er på vej.

Åben-Ø-Dag var ikke det store tilløbsstykke.

Beboerforeningen opfordrede til at melde sig ind i foreningen via bladet „Nyt på Agersø“, uddelt til alle, både fastboende og sommerhusejere, men uden effekt.

Torvedag d. 6. aug., Slagelse Kommune sponsorerede gadeteatret Rakkerpak. Program m. loppeboder, cykelløb og gåseskidnings-konkurrence, Naturcenterets aktivitet „lort og lagkage“.

Pølsevogn på havnen igen i år, og yderligere 2 nye spisesteder på øen: Ankerpladsen og Café Lavendel. Årlig havnefest sidst i juli udvidet m. udklædte skibe og personer, samt sjove konkurrencer. I sommer liv og glade dage omkring pølsevognen m. 3 musikarrangementer, ved sæsonens afslutning en stor grisefest m. musik og dans.

Plan om at restaurere Agersøs gamle bådeværft kan m. Ø-støttens tilskud til et forprojekt komme i gang. Agersø Lystbådehavns projekt m. opgradering og fornyelser på havnen kan nu også gå i gang med midler fra Ø-støtten. Bestyrelsen i Agersø Købmand ApS ved at afslutte projekt m. fornyelse af frostskebe og kasselinie mm.

Anholt – repræsenteret ved Birgitte Dahl Jeppesen

Kystsikringsprojektet ved havnen og campingpladsen hvor vejen skyllede i havet for nogle år siden: Afslag på ansøgning til A.P. Møller fonden om 15 mio. til høfte, tre bølgebrydere og en strandvold. Nu arbejdes der på at rejse de nødvendige midler

via crowdfunding. Staten har givet 6 mio. i støtte.

Borgermøde om udvikling af havnen, ny forpagter af havnen i nov. I sommer: hummerfestival, orgelfestival, musikfestival på skolen og kulturarrangementet „Langt ude“.

Færgen har i både aug. og sept. fragtet ca. 35% flere passagerer over, mærkes på hele øen og i Brugsen. Færgens takstnedsættelser på 50% har haft stor betydning: Øens to repræsentanter i fergeselskabet m. til at bestemme udformningen, bl.a. bestemt at turistbiler fortsat skal være meget dyre (forhindre øget biltrafik og overbooking). Overskuddet fra gods nedsættelserne i 2015 bruges til prisreduktion i efterårsferien og hele vinterperioden.

Mangler både beboere, børn og boliger på Anholt og har derfor søsat et projekt vi kalder „prøv en ø“: Familier o.a., som har noget de kan tilbyde øen, tilbydes et ophold på mellem 2-4 måneder i en bolig, der stilles til rådighed, plads i skole/daginstitution, introduktion til det sociale liv på øen. Den første lille familie flytter ind til januar m. to piger. Tjek Facebook: Prøv en ø. www.facebook.com/Pr%C3%B8v-en-%C3%B8-130235924099725/

Vi presser på for at få boligforeningen B45 til at bygge nye lejeboliger, da byens huse sælges som sommerhuse, og nye tilflyttere harsvært ved at leje en bolig.

Stort naturbevaringsprojekt, hvor ørkenen og udvalgte områder er rensat for hyben, birk og fyr, er netop afsluttet. Voldsomt sidste efterår m. de store maskiner som rykkede planter op og flisede dem, men nu kan man se det positive resultat.

Afholdt Halloweenfest på skolen, fællesspisninger, aftengudstjenester, banko, juletræsfest, spilleaftner i forsamlingshuset og meget andet.

Askø-Lilleø – repræsenteret ved Sally Møller Hansen og Anni Sørensen

Faste beboere 1. jan. 46 personer, 5. nov. 41 personer...

Sociale arrangementer: Gule ærter i feb., maddage 1. fredag månederne indtil efter sommerferien,

Skt. Hans grill og bål. Turistdag sidste lørdag i juni succes. Tilsvarende dag vil blive holdt i 2017.

Ø-hop dag 23. aug. for lokalpolitikere og landspolitikere fra folketingets Ø-udvalg.

Besøg 8. okt. af Dorthe Winther, Lise Thillemann og Morten Priesholm med 20 ø-deltagere.

Strikke- og dameklub er aktive hver tirsdag i sept. til maj. Loppemarkeder i påskeferien, på turistdagen og sidst på sommeren. Julebanko m. spisning i dec.

Vi har mange vandre- og cykelturister, udlejning af foreningens cykler fra marts til nov. Såvel Ø-pas som cykelbrochurerne og vores egne foldere om Askø-Lilleø er godt brugt.

Der holdes borgermøder, når der opstår problemer, som truer vores dagligdag og videre eksistens på øen, også på Ø-kontaktudvalgets initiativ.

Anni og Sally deltog i Regionens kursus om fondssøgning, og SaDSs kommunekonference i Odense. Lisa i flere grupper vedr. Naturlandet og turisme, shelters.

Fortsættes på side 14.

Fortsat fra side 13.

Købmandsforeningen afholder sommer-grisefest-arrangement, menighedsråd arrangerer foredrag, årlig udflugt og juletræsfest.

B & B på Askø i maj-sept., fortsætter i 2017 og der forventes en mere på Lilleø.

Øvrige events. Faldskærmsudspring, svømmekonkurrence, geo catching.

Bjørnø – repræsenteret ved Eva Terkelsen

Knap 30 beboere d.d. Behov for lejeboliger: 2 har bosat sig ultraditionelt i campingvogn og hytter.

2 huse er solgt: 1 som helårs (gennemrenoveres), 1 som sommerhus.

Ro omkring vores færge, færgebestyrelsen gør et rigtigt stort arbejde.

Nedsat fragtpriis, samt nedsat takst for person har gjort, at man var nødt til at gøre opmærksom på at færgen IKKE er en turbåd.

Beboerforeningens årlige arrangementer: Torskespisning, fastelavn (på skift), Skt. Hans, høstfest, juleandagt, foreningens generalforsamling m. 40 års jubilæum i år og efterfølgende frokost.

Mange besøgende og mange aktiviteter på øen: Beboerhuset har god udlejning/ god økonomi/ masser af frivilligt arbejde. Støtteforeningen „Beboerhusets Venner“ arr. aktiviteter både for øboere og andre: Julekonfekt/chokoladedag, most og ciderweek-end, fitness, julebal, sommerfest.

Mange aktører bidrager til, at øen er så velbesøgt: Bjørnøgård, lavu, galleri, „Haletussen“, Primitiv camping, hytteudlejninger, guidede ture, strandvejens kiosk, sommerlejr, „Balhalla“, Bjørnø-Herefordkvæg (leverer til SuperBrugsen i Faaborg), honning, Bjørnø Vingård (vinsmagning – ikke salg endnu), pileflet, æg, kartofler.

Besøg af SaDS og Udvalget for Landdistrikter og Øer – super god dag ...

Flertal har tilkendegivet, at vi ønsker eget postnr.

Robotklipper-projektet har blandede resultater og udfordringer m. teknik: Beparelse uvis, da kommunen ofte er nødt til at betale for at få græsset klippet „på sædvanlig vis“...

Samarbejde m. Avernakø, Lyø, LAG og kommunens landdistriktskoordinator om handlingsplaner for de 3 øer.

Akutberedskabet fungerer godt, har været i funktion et par gange.

Fra Anholts Facebook-kampagne „Prøv en ø“

Iværksætterpris til Tunø Købmandshandel

Båge – repræsenteret ved Kisser Christensen

Færgetaksterne har været nedsat med 50% siden 11.8., resultatet kendes ikke.

Båge Naturcenter færdigbygget, et godt og flot projekt, beboerne har først fået adgang til centret 2016 – alle vores foreninger har nu adgang til centret. Skilte om dyreliv og fauna.

Samarbejde m. kirken i Assens: flere arrangementer henlagt til Båge kirke, bl.a. Luther arrangement, salmemaraton.

Russisk ortodokse kirke har fået et klokkespil, nonnen er pt. i Rusland for at lære at spille på det.

Beboer og sommerhusgæster på Københavneretur 2 gange i år. Der har været mange besøgende, de er glade for vort overdækkede og delvis lukkede grillhus.

Vi får post til øen hver dag, postbud og afløsere bor på øen. Færgen har haft en grundstødning, den ene motor er stået af og vi klarede os i næsten 14 dage m. lystfiskerfartøj og motorbåd, det er uheldigt for svineavleren.

„Grisevognen“ som kører m. turister, kan ikke synes – det vil være en katastrofe, såfremt vi ikke kan få en ny. Beboerforeningen har søgt landdistriktspuljen om 120.000 kr. til ny vogn. Mange mennesker kan ikke gå de 3,5 km til byen, gangstativ, kørestole og barnevogne, kan køre op i en turistvogn. Vores turister er grundlag for kiosken, det lille egnsmuseum, naturcentret og færgen.

Båge fyr er lukket og slukket, overtaget privat.

Drejø – repræsenteret ved Mogens Chriél og Mimi Jespersen

Ca. 66 fastboende personer. Heraf 64 medlemmer af beboerforeningen, plus stort antal fritidshusejere. Aktiv indsats for at hverve medlemmer.

Fyns Amtsavis skrev i aug. at der var beboerboom på Drejø!: 5 voksne i arbejdsduelige alder, 2 teenagere, 1 baby. Der er nybyggeri i gang på Drejø, ombygning af forsamlingshus m. mødelokale, lokalarkiv, bibliotek, og handicaptolet.

Samarbejde mellem Svendborg kommune og øerne om visions- og handlingsplan: transport og besejling, erhverv, turisme, bosætning.

Gymnastikhold, en uventet succes: over halvdelen af Drejøs beboere i et ½ år, bevægelse og balance træning, assistance fra kommunale fysioterapeuter både i opstart og fortløbende. Shelters som „turistmagneter“: Godt besat henover sommeren, let at administrere, let at vedligeholde, en anden type turister.

Legeplads ved Nyhavn i millionklassen m. motionsmuligheder for voksne planlægges. Ø-passet er revet væk.

Egholm – repræsenteret ved Ove og Anne-Katrine Axelsen
Tilgang til øen på 9 beboere. Ingen boliger til salg.

Afholdt Skt. Hans m. 600 deltagere og strandrensning.

Nedskæringer varslet for færgen, men det udvidede \$20 tilskud gav i stedet årskort (rabat). Børn under 18 og pensionister kommer gratis med færgen. Erhvervsstrafik fik 25% sænkning, nu 80%. I skuldærsæsonen er personpriserne sat 25% ned. Restaurant Kronborg skal sælges. Dele af Egholm indstilles til IBA-område (important bird area). Hele Egholm er under omlægning til økologisk drift. Egholm Folkefarm er startet: Ålborgensere m.fl. kan købe folkeaktier.

Vi har ingen havn, kun et færgeleje. Initiativgruppe arbejder på at få genopført den gl. statsbro.

Endelave – repræsenteret ved Jens og Birthe Olsen

Stor opbakning til postnr. 8789. Nyt madpakkehus godt besøgt, lille toiletbygning etableret.

Horsens kommune/Dagnæs-skolen har sponseret 4 shelters og en bålhytte.

13. halvmaratonafholdt.

Nyt online betalingssystem virker ikke helt. Mere miljøvenlige motorer undersøges, vi skal sejle m. færgen de næste 10 år! Genoptræning/motionscenter i drift og flittigt brugt! Etableret af Horsens skolevæsen i nogle ledige lokaler på skolen, skolebørnene har også glæde af det.

Lokal gårdejer i gang m. byggeri af 3 velisolerede lejligheder, den ene handicapvenlig.

Endelave Kro er drives af to unge kvinder, fin sæson.

Lægeurtehaven haft gode besøgstal, men står uden forpagter til næste år.

Fejø – repræsenteret ved Jørgen Møller

Megen presseomtale: Folketidende 15 indslag, DRP4 10 indslag og TVØST 8 indslag, fx om pæreskuderne og X-Faktor. Ca. 30 tilflyttere, heraf 9 børn, de 6 går i skolen, 3 på „fastlandet“.

Visionsplaner for Askø, Femø og Fejø fra 14715 skal danne grundlag for udarbejdelse af en egentlig øpolitik i kommunen i 2017.

Nedsat „Færgestrukturgruppe“ om 1) Beredskab, 2) Sejlplaner, 3) IT mm. Resultater fremlagt for Lolland Kommune og godkendt, bl.a. besparelse på ca. 1.1 mio. på beredskabet. Færgedistributionen flyttes til Kragenæs. 1 fase af den „Blå Landevej“ udmøntet fra den 15. sept. til den 15. nov. m. nedsættelse på ca. 25%, besøg på Fejø øget m. ca. 16%.

Fejø Skole overgik d. 1. aug. fra kommunal til privat skole som anneks til Horslunde Realskole, Horslunde. 11 børn fra 0 til 4. kl., 6 i „børnehuset“, forbedringer bl.a. nyt pillefyrr.

Flexbolig-lovgivningen stor succes, men problematik vedr. „weekendattester“: Ejendommen uden weekendattest kan umiddelbart få flexboligstatus, uden krav til nedsættelse af energibelastningen.

Fibernet virker upåklageligt.

Fra d. 20.6.16 ingen hjemmehjælp efter kl. 13.00: Dette har været praktiseret i 2 år på Femø og Askø. Klage til hhv. Lolland Kommune, Statsforvaltningen, Social- og Indenrigsministeriet og Ældre- og sundhedsministeriet. Ældresagen er m. som rådgivende konsulent.

Politiker Ø-hop d. 23. aug. Askø, Femø, Fejø på en dag gennemført m. Flemming Damgaard-Larsen (tidl. ft/V), Lennart Damsbo-Andersen ft/A, Magnus Heunicke ft/A, Marcus Knuth ft/V, René Christensen f./DF, Holger Schou Rasmussen LK, Henrik Høegh LK og Bjarne Hansen adm.

Politisk debat på Askø henover morgenmaden, på Femø

henover frokosten og på Fejø henover kaffe/møllelagkage om eftermiddagen.

Kulturelle aktiviteter: Fejø valgt til bootcamp for X-Factor m. 60 produktionsfolk, de 3 dommere, værtinden og selve kombatanterne. På alle måder 7 meget strabadserende dage m. hensyn fortæring, logi mm. Megen eksponering i adskillige medier, som vi ikke kunne have købt for penge.

Kammermusikfestival i 4 dage m. 20 koncerter på forskellige lokationer på Fejø. DRP1 optog hele afslutningskoncerten i kirken fra 1200-tallet.

Æblets Dag m. æblemosaik og stande m. varieret udbud af lækkerier fremstillet af produkter fra Fejø, ikke mindst æbler.

Årets æblemosaik, Fejø

Pæreskuderne i Nyhavn i sept. igen i år et tilløbsstykke. Salget en smule dalende, men stigende interesse for bosætning.

Fur – repræsenteret ved Dorthe Christensen og overfartsleder Anne-Marie

Ny havn en succes, indviet og har fået havnefoged. Mange sejlere.

God sæson med mange turister: cyklister, lystsejlere, kajaker, sheltergæster.

Fur Kraftvarmeværk leverer varme til fastlandet og har lagt rør under Limfjorden.

Der er 50 kunstnere på øen.

Afholdt muslingefestdag, Fur rundt, træskibssejlsads.

Præstegården renoveret for 5 mio. kr.

De nedsatte takster gav gratis færge i efterårsferie og påske samt 1 måned på begge sider, med stor succes.

Gratis færge er populært...

Hjarnø – repræsenteret ved Carl Holmbjerg og Søren Noes

Vi er blevet flere, og flere unge. Mia, Jens og lille Vilhem er flyttet ind i deres nybyggede hus.

Bogligmangel på Hjarnø, for første gang i flere år: Unge mennesker søger boglig, både ejer- og lejerbolig.

Ved sidste folketælling på Hjarnø havde 10% af befolkningen mælketænder.

Havnen er renoveret.

Vi fået ca. 40.000 kr. fra kultur 2017 (Århus) som skal bruges til IT arbejdspladser i forsamlingshuset: Der indkøbes skriveborde, stole, storskærm og hurtigt internet.

Beboerforeningen, færgefarten og kommunen arbejder på at Hjarnø Færgefart kan forblive en selvejende institution, (2017 er forsøgsår).

Via borgerbudgetteringen 2016 er det blevet til æblepresse, motionsredskaber og naturlejeplads. I 2014 fik vi hurtigere internet, madpakkehuset og vejtræer via borgerbudgetteringen.

✱

Fejøs æblemosaik i 2016

Repræsentantskabsmøde 4.-6. november 2016

Deltagere fra 20 småøer ved årets repræsentantskabsmøde i november

20 øer var repræsenteret ved Sammenslutningen af Danske Småøers årlige repræsentantskabsmøde i Odense. Vi lagde ud fredag aften med et oplæg om Ø-støtten fra Erhvervsstyrelsens kontor for landdistriktsudvikling. Læs om oplægget og ø-støtten andetsteds i bladet. Lørdag formiddag er ø-runden en fast tradition og kilde til erfaringsudveksling øerne imellem – se midtersiderne i bladet.

Turisme

Øturismeambassadør Britta Leth lagde i sit oplæg lørdag om turisme på småøerne vægt på, at hvis man vil øge turismen på en ø, kræver det, at der afsættes nogle ressourcer – turisterne kommer ikke af sig selv. Udfordringen er naturligvis: HVEM skal påtage sig opgaven? Og det bliver øboerne selv nødt til – og det kræver samarbejde!

Samarbejde mellem aktørerne er alfa-omega, og markedsføring er uundværligt. Britta opfordrede til, at man tænker over kvantitet >< kvalitet: Fremfor for at få mange discount-turister til øen skal turisterne give omsætning, og de skal have oplevelser og mad af kvalitet.

Grib de muligheder, der gives. F.eks. de nedsatte færgetakster til at udvide sæsonen med – og husk: Der skal være noget på øerne, når turisterne så kommer!

Formandens time

Dorthe Winther lagde ud med planloven, der lige har været i høring og herunder ændringer i Naturbeskyttelsesloven og i dispensationer inden for strandlinjen. Her følger et udpluk af de øvrige emner: Det er nu en mulighed, at få skrevet den læge man ønsker på sit sundhedskort, fremfor 'bosat på ø uden læge'.

Nedskæringer på færgeservicen og øpolitik i kommunerne blev drøftet. Ø-sammenslutningen har undersøgt postservicen på øerne, og for ca. 10 øer er der ustabil service i større eller mindre grad. Ø-sammenslutningen går videre med sagen om den forringede postservice.

Det er med den nye postaftale blevet muligt for småøer at få eget postnummer. Øens beboerforening skal henvende sig til egen kommune og aftale hvordan afstemning og verificering skal foregå. Ø-sammenslutningen har udarbejdet et forslag til et afstemningsskema, samt en liste med fordele og ulemper ved at have eget postnummer, som er udsendt til de relevante øer uden eget postnummer.

Færgetakster

Sekretariatsleder Lise Sørensen fortalte om status og erfaringer med de to tilskudsordninger til takstnedsættelser til henholdsvis gods og passagerer. Der har lige været en ny bekendtgørelse i høring om godstakstnedsættelserne, hvoraf det fremgår at papegøje-pladebiler fremover

også vil være omfattet af ordningen.

Passagertakstnedsættelserne har været tilrettelagt vidt forskelligt fra kommune til kommune, og erfaringerne med ordningen er endnu ikke tydelige. Kommunerne har svaret folketingsudvalget på, hvilke erfaringer de indtil nu har med passagernedsættelserne. Find svarene her: www.ft.dk/Folketinget/udvalg_delegationer_kommissioner/Udvalg/Udvalget_for_Landdistrikter_og_oer/Kalender/Vis.aspx?session=20161&meetingNumber=1354649&abbreviation=U%C3%98&se=1

Temaer viderebragt fra årets generalforsamling:

Lørdag eftermiddag bød på kortere oplæg, der tog udgangspunkt i de temaer, der var peget på til generalforsamlingen i maj. Bestyrelsens medlemmer har arbejdet med emnerne.

Birgitte Dahl Jeppesen fortalte med udgangspunkt i Anholt om kystsikring. Når det truede kystområde er ejet af private lodsejere, må kommunen ikke betale for kystsikring. Man vil på Anholt nu undersøge mulighederne for at lave crowdfunding til kystsikring. Egholm, Askø, Tunø, Fur, Anholt ville være interesseret i en kystsikringspulje.

Eva Terkelsen og Erik Fuchs har undersøgt lovgivningen ved udlejning af boliger. Den nye lejelov indebærer at udlejer har 1 års opsigelse overfor lejer, og kun hvis ejer selv vil bruge boligen.

Tidsbegrænset udlejning i maks. 2 år er mulig, men må ikke forekomme gentagne gange, og skal fremgå af kontrakten. Hvis de to år overskrides med udlejers vidende, så træder opsigelsesreglerne i lejeloven i kraft.

Jan Bendix fortalte om mobil- og bredbåndsdækning, og rundsendte skema, så Ø-sammenslutningen kan igangsætte en undersøgelse af de forskellige øers dækning og mulige løsninger, mhp. at få en oversigt, der kan bruges for at få politisk opmærksomhed på problemet.

Dorthe Winther ledede en debat om ældreomsorg og hjemmehjælp på småøerne, herunder muligheden for døgnpleje. Det har vist sig, at der inden for samme kommune er forskellige kvalitetsstandarder for øboere og for borgere på fastlandet, samt at hjemmehjælp kan være betinget af, at man flytter til fastlandet. Det er i strid med serviceloven, der siger, at kommunen er forpligtet til at yde praktisk hjælp hele døgnet med mindst to valgmuligheder for leverandør. Fejø kører pt. tre ankesager med bistand fra Ældresagens jurister i statsforvaltningen. Der forventes svar om 6 måneder.

Jan Bendix havde et oplæg med forslag om forsøgsprojekter med telemedicin på småøerne. Ø-sammenslutningen vil igangsætte en undersøgelse af mulighederne for, at småøerne kan deltage i forsøgsordninger på det telemedicinske område. Drejø, Fejø og Strynø er pt. interesserede.

LAG Småøerne

Søren Noes og Morten Priesholm, henholdsvis formand og koordinator for LAG Småøerne gav søndag morgen en præsentation af foreningen LAG Småøerne og om mulighederne for at få tilskud. Læs mere andetsteds i bladet om LAG.

Politikerdebat

Søndag afsluttedes repræsentantskabsmødet med en debat med indbudte politikere fra Folketingets Udvalg for Småøer. I år deltog Erling Bonnesen (V), Henning Hyllested (EL) og Henrik Brodersen (DF). Politikerne gav udtryk for, at det var vigtigt nu at holde fast i „landevejsprincippet“ og presse på for at få det fuldt indført. Det blev desuden understreget at det er et stadfæstet princip at takstnedsættelserne skal tilrettelægges i dialog med repræsentanter for øerne.

Foruden færgetakster blev udfordringer vedr. internetdækning, mobildækning, hjemmepleje og nedskæring af LAG-midler bragt til politikernes kendskab.

Brugsuddeler på Anholt

Karen Konge i sin brugs på Anholt

Brugsen på Anholt kan fejre 100 års fødselsdag i 2019. Uddeler Karen Konge fortæller om arbejdet med at drive brugs på en lille ø med 150 indbyggere.

Karen Konge kom fra et job som værftsejer i Nordjylland, og hun har altid sejlet, så måske var det omgivende hav en af grundene til, at hun i 2009 søgte stillingen som uddeler på Anholt.

„Jeg har aldrig arbejdet i COOP før. Det tætteste er 19 år som indkøber i LEGO, så det første år var virkelig en udfordring. COOP er en gammeldags organisation med mange systemer, og de fleste uddelere har været her i 25-30 år. Jeg skulle lære alt fra bunden. Nu har jeg et årshjul, som jeg følger, så jeg husker at bestille påsketing i november og julemedister midt i sommervarmen, men det var hårdt“, siger hun.

Det halve af årets omsætning i Brugsen ligger i skoleferien. Da har Karen Konge en skurby i sin have, hvor de 12 sommeransatte bor i vogne. Så skiftes de til at lave mad til hinanden, gå på arbejde og hygge sig på øen.

Nedsættelserne af fragtpriserne i 2015 har stor betydning for Brugsen. „Før gik butikkens overskud til færgen“, griner Karen Konge. Nu hvor hun oparbejder et overskud, kan hun se frem til at udvide butikken og indføre køleskabe med bagindtag, så arbejdet med at

fylde butikken glider hurtigere. Hun håber også på at få en ny bil med køl til Brugsen, så de mange varer, der hver dag i sommerferien fragtes fra færgen, kan holdes kølige, til de er på plads i butikken.

Uddeleren tænker meget på, at Brugsen både skal være en god butik for de fastboende og for sommergæsterne. Hun har blandt andet indført 20% rabat på alle varer den første lørdag i hele vintersæsonen. „Da jeg kom her, tænkte jeg meget over, hvordan jeg skulle give rabat. På denne måde bliver alle tilfredse, og sandsynligheden for, at folk køber stort ind i discountbutikkerne i Grenå, bliver mindre“.

Fra påske til efter Anholt-maraton i september forlader Karen Konge ikke øen. Hun kender ikke til ø-kuller. Faktisk synes hun, at den værste kuller opstår, når hun skal til fastlandet. „Så vågner jeg klokken fire og gør huset rent, så det er rart at vende tilbage til, inden jeg går turen ned til færgen.“

Til januar skal jeg syv uger på højskole, men inden skal vi fejre nytåret i Brugsen“. Mellem 120 og 150 mennesker kommer og får et glas champagne og kransekage på „Debatten“, som er mødestedet udenfor Brugsen, hvor dagens begivenheder vendes året rundt.

Birgitte Dahl Jeppesen

Det 16. årsmøde i ESIN bragte repræsentanter fra småøerne tættere på EU – og hinanden

Europas små øer mødtes i Bruxelles

I september fandt det årlige møde i ESIN sted. I år mødtes repræsentanter fra øerne i Bruxelles fremfor på en af medlemsorganisationernes øer. Formålet var at kombinere årsmødet med dels en konference og dels muligheder for besøg og kontakt med forskellige EU instanser.

Konferencens titel var „Bæredygtighed på de små øer“ og budskabet fremgik klart: Europas små øer er ekstremt værdifulde som potentielle fyrtårne for bæredygtighed og det der på engelsk betegnes ”low carbon living” – altså, det at man udleder mindre kuldioxid i sin levemåde.

Konferencen var sponsoreret af „the European Economic and Social Committee“ (EESC) og satte streg under det faktum, at små øer er overset i EU sammenhæng – hvor det ofte de store øer som Malta, Sardinien, Mallorca, Cypern osv. der menes, når man disku-

terer øer. Små øer er end ikke registreret som kategori i de EU normer, der er fastsat. Der var stor lydhørhed fra EU-parlamentarikerne og EU kommissionens repræsentanter overfor de små øers opråb på konferencen, der bl.a. præsenterede et „Atlas for de små øer i Europa“ – en måde at synliggøre små øerne over for EU.

En fælles ø-mærkning?

Fra dansk side deltog Små øernes Fødevarer-netværk med et oplæg om ø-mærkning ved Laurids Siig Christensen. Med udgangspunkt i „Ø-specialiteter“, den danske mærkning af fødevarer fra små øerne, blev der lagt op til et fælles kvalitetsmærke for produkter fra små øerne, for fødevarer såvel som øvrige produkter.

Skiftedag i ESIN

Bengt Almkvist, Sverige, der har ledet ESIN siden starten takkede på årsmødet af og overlod stolen til den nyvalgte, skotske præsident for ESIN, Camille Dressler. Camille er fransk født, men har boet på den skotske ø Isle of Eigg i 35 år. Hun går med fuld entusiasme ind for ø-sagen og vil stå i spidsen for opfølgningen på det gennembrud til EU, ESIN netop oplevede

på årsmødet i september. Desuden er hun især optaget af energibesparelse, bæredygtighed og nul-spild samt af hvordan man kan hjælpe unge og/eller kvindelige iværksættere i gang på små øerne.

ESINs sekretariat holdt også skiftedag: de seneste år har Sammenslutningen af Danske Små øer varetaget funktionen, men den er nu overdraget til Åland, hvor Christian Pleijel vil stå for sekretariat og webside.

LS

ESIN

European Small Island Federation

Den europæiske ø-organisation, ESIN, omfatter nu 11 medlemmer, nemlig ø-organisationer i Sverige, Finland, Åland, Estland, Danmark, Scotland, Irland, Frankrig, Grækenland, Italien og Kroatien, som tilsammen repræsenterer 1640 små øer.

ESIN blev dannet i 2001 og har til formål at bringe emner af fælles interesse til torvs hos de europæiske institutioner, samt at skabe erfaringsudveksling mellem medlemmerne.

www.europeansmallislands.com

Vi vil gerne på besøg

Ø-sammenslutningen og LAG Små øerne opfordrer øernes beboerforeninger til at invitere os på ø-besøg. Vi vil gerne rundt på øerne og mødes med beboerforeningen og holde et åbent møde med øboerne. Vi har været på Askø i oktober, og Drejø og Fejø har på repræsentantskabsmødet inviteret os på besøg i 2017.

Kontakt sekretariatet på 62 51 39 93 eller mail sekretariatet@danske-smaaoer.dk

På gensyn, Ø-sammenslutningen og LAG Små øerne

Fødevarer fra små øerne? Find dem her:

**SMAG
DANMARK.com**

Portalen er lige gået i luften – der er flere produkter på vej...

Venø får uddannet turistguider

Sammen med Struerregns Turistforening gennemfører Venøturisme i vinterhalvåret et uddannelsesprogram for venøboere, der har lyst og tid til at fortælle de gode historier om Venø og mulighederne for oplevelser på øen. Ud af de 16 deltagere i programmet, der er åbent for alle Struers landdistrikter, stiller Venø med 7-8 guider til uddannelsen. Programmet gennemføres dels af Uddannelsescenter Holstebro og dels af Turistforeningen. Blandt emnerne er:

- Det gode værtskab – og den gode historie
- Ekstra værdi for turisterne
- Hvem besøger Struer og Venø – og hvorfor?
- Hvad kan øens gæster se og opleve på Venø og i den øvrige del af kommunen?

Guideuddannelsen er en af de afsluttende aktiviteter i projektet Venøturisme, version 2, som er gennemført i 2016, og som er støttet af landdistriktsmidler og LAG-småøerne. Projektet har også omfattet udarbejdelsen af Venø-app, mar-

Turister og får flokkes om Venø

kedsføringsmateriale, vandresti-planer og meget mere.

Målet med uddannelsen er selvfølgelig, at flere gæster vælger Venø og spreder „det glade budskab“ om øens tilbud, sam-

tidig med at både færge og turistaktører får fornøjelsen.

Jan Bendix, Venø

140581

*ønsker alle en rigtig glædelig jul,
samt et lykkebringende nytår.*

Vi glæder os til i 2017 at tilføje mange flere øer til vores sortiment, af plakater og postkort, med de danske beboede øer. Kender du vores næste nye forhandler? Så send os en mail på hello@140581.com

Danmarks største beplantede filteranlæg

På Strynø er Langeland Forsyning ved at være færdig med etableringen af det nye beplantede filteranlæg, som bliver Danmarks største. Flere ejendomme er allerede blevet tilsluttet, og anlægget skal nu igennem en indkøringsfase. Set fra luften er det beplantede filteranlæg bygget op som et firkløver. Det er anlagt vest for Strynø By og fylder ca. 130m x 140m, og hvert bassin er 320 m². Anlægget er dimensioneret til 400 PE (personækvivalenter).

Spildevandet løber fra ejendommene i Strynø By til anlægget. Her passerer det først en stor bundfældningstank, hvor den faste del holdes tilbage, inden det resterende spildevand bliver pumpet ud i det beplantede filteranlæg, hvor det renses.

Det beplantede filteranlæg består af bassiner, som hver er opbygget som en lagdelt sandkasse med en tæt membran i bunden. På toppen af

Firkløveranlægget med fire bassiner som blade og et efterpoleringsbassin som stilken

anlægget er der plantet tagrør og iris. Spildevandet pumpes ud i bassinerne i selve sandlaget og bliver rensat af de mikroorganismer, der lever omkring planternes rødder. Spildevandet forbli-

ver på denne måde under jorden, hvilket sikrer gode hygiejniske forhold og ingen lugtgener.

Langelands Forsyning

Ø-POSTEN

Nyheder fra Sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.

Ø-postens artikler er ikke nødvendigvis udtryk for Sammenslutningen af Danske Småøers holdninger. Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.

Deadlines for Ø-posten:

Marts-nummer: deadline 25. feb. 2017

Juni-nummer: deadline 25. maj 2017

September-nummer: deadline 25. aug. 2017

December-nummer: deadline 25. nov. 2017

Redaktion: Sammenslutningens bestyrelse
Dorthe Winther, Omø, ansv.h. 58 19 91 80
Eva Terkelsen, Bjørnø 20 63 15 31
Anni Sørensen, Askø 61 68 63 53
Jan Fabricius, Birkholm 40 40 03 25
Jan Bendix, Venø 40 42 21 05
Birgitte Dahl Jeppesen, Anholt 61 39 76 93
Erik Fuchs, Orø 44 99 29 05
Preben Jørgensen, Mandø 42 75 13 47
Redaktør: Lise Thillemann Sørensen
Layout: Erik Steenstrup Dyhr
Foto: Scanpix Danmark, Jan Bendix,
Dorthe Winther, Henning Dyrlov, ESIN,
Vadehavscenteret, Birgitte Dahl Jeppesen, Lise
T. Sørensen, Langeland Forsyning.

Ø-Posten udgives med tilskud fra Erhvervsministeriet og fra Kulturministeriets pulje til landsdækkende almennyttige organisationer.

Annoncer: 5,00 kr. pr. spalte-mm.

Tryk: STEP. Oplag: 2800

Redaktionen afsluttet 8. dec. 2016

Abonnement: 150 kr. pr. kalenderår.

Ø-Posten: Sammenslutningen af Danske

Småøer, Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing

Tlf. 62 51 39 93

E-mail: sekretariatet@danske-smaaer.dk

Se flere ø-nyheder og tilmeld dig nyhedsbrevet fra Sammenslutningen af Danske Småøer på www.danske-smaaer.dk